

مرکز پژوهش‌های علمی و
مطالعات استراتژیک خاورمیانه

فصلنامه مطالعات منطقه‌ای؛ آمریکاشناسی - اسرائیل‌شناسی

دوره ۲۴، شماره ۱، بهار ۱۴۰۲

Home page: www.cmess.sinaweb.net

سخن فصل یمن و آینده این کشور

سید حسین موسوی^۱

به نظر می‌رسد عربستان برای خروج از جنگ با یمن عجله دارد. گفته شده است اولویت راهبردی ریاض کاهش تنش با انصارالله است، اما گویا بسیار فراتر از آن است. منابع یمنی گفته‌اند عربستان و یمن بر یک آتش‌بس شش ماهه برای اعتمادسازی توافق کرده‌اند. هیأت مذاکره‌کننده عربستان با انصارالله نیز از پایداری آتش‌بس خبر داده است؛ برآوردهای سازمان ملل نیز می‌گوید فرصت تنگ است. جنگی که بیش از ۸ سال به طول انجامیده به مرگ صدها هزار نفر و آواره شدن ۴/۵ میلیون یمنی منجر شده است. جنگ، بیماری و سوءتغذیه کودکان را افزایش داده و بیش از دو سوم مردم یمن را به زیر خط فقر رانده است. تبادل اسرا که چندی پیش اتفاق افتاد، تعامل بی‌سابقه‌ای را از سوی طرفین نشان داد. آتش‌بس ۶ ماهه همچنان پایدار است، موانع برای پرواز هواپیما از فرودگاه صنعا برداشته شده است، تحریم و محاصره بنادر یمن به‌ویژه بندر حدیده پایان یافته است. خواست انصارالله مبنی بر پرداخت حقوق و دستمزد کارمندان از محل درآمدهای بلوکه شده نفتی یمن توسط عربستان و ائتلاف تحقق یافته است، اکنون با برداشته شدن بخش بزرگی از محاصره یمن، امکان حمل‌ونقل دریایی و هوایی فراهم شده و پروازها از فرودگاه صنعا از سر گرفته شده است. اکنون به نظر می‌رسد هشت سال مقاومت مردم یمن به نتیجه رسیده و راه برای فرآیند سیاسی و دوره گذر فراهم شده باشد.

آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه آمریکا هم در سفر اخیر خود به عربستان سعودی با حمایت از مذاکرات جاری با انصارالله حمایت کرد و خواستار راه‌حل سیاسی شد. او گفت رایزنی‌های سیاسی جاری در کشور عمان فرصت ارزشمندی را برای یمنی‌ها فراهم کرده تا درباره چشم‌انداز تازه برای رسیدن به راه‌حل سیاسی در یمن مذاکره کنند. او همچنین تاکید کرد هیچ راه‌حل نظامی برای درگیری یمن وجود ندارد و تنها راه پیش‌رو گفتگو است. او همچنین افزود، انتظار دارد تلاش‌های صلح در یمن به پیشرفت بزرگی نایل شود. مشاور امنیت ملی آمریکا جیک سالیوان نیز در دیداری که با ولیعهد سعودی داشت با ستودن تلاش برای صلح در یمن اعلان کرد، پیشرفت بزرگی در تلاش برای صلح در یمن ایجاد شده است؛ در عین حال به نظر می‌رسد غربی‌ها از اقدام عربستان در تلاش برای صلح با انصارالله خشنود هستند.

منابع یمنی می‌گویند: آتش‌بس شش ماهه برای اعتمادسازی است تا در پی آن مذاکرات را در یک دوره سه ماهه و این‌بار برای تفاهم بر سر مدیریت دوره انتقال ادامه دهند، قرار است از این مذاکرات راه‌حل نهایی به دست آید و گمان می‌رود دوره انتقال حدود دو سال به طول انجامد. جالب‌ترین صحنه در روند مذاکرات عربستان با انصارالله، دیدار و سفر سفیر

۱ - مدیرمسئول فصلنامه مطالعات منطقه‌ای؛ اسرائیل‌شناسی - آمریکاشناسی و رئیس مرکز پژوهش‌های علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه.

سعودی به صنعا بود که در رأس هیأتی به همراهی هیأتی از کشور عمان عازم صنعا شدند و با رهبران انصارالله دیدار کردند. هدف از این سفر تثبیت آتش‌بس و همچنین بحث پیرامون رسیدن به یک راه‌حل سیاسی جامع و مستمر پس از سال‌ها جنگ عنوان شده است. برخی مسئولان یمنی گفتند که این هیأت با عبدالملک حوثی رهبر انصارالله نیز دیدار داشته، البته ریاض این دیدار را تأیید نکرده است.

محمد عبدالسلام سخنگوی جنبش انصارالله چندی پیش اعلام کرده بود این امر نیازمند روابط عادی میان کشورهای منطقه است تا امت اسلامی بتواند امنیت از دست رفته خود را که در نتیجه مداخلات خارجی به رهبری آمریکایی‌ها و صهیونیست‌ها ایجاد شده بود، احیا کند. وی افزوده است: مداخله‌گران خارجی به دنبال سوءاستفاده از اختلافات منطقه‌ای هستند و تلاش دارند با ایران‌هراسی به درگیری‌ها و خصومت‌ها علیه یمن دامن بزنند. وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز از مذاکرات عربستان و انصارالله استقبال کرده و می‌توان گفت که در مجموع آتش‌بس در یمن از سوی اغلب کشورهای منطقه با رویکرد مثبت همراه بوده است. در این میان انصارالله شرایط اخیر را نتیجه مجاهدت‌ها و مقاومت خود می‌داند. از منظر آنها عربستان سعودی بر سر عقل آمده و تن به مطالبات انصارالله یمن داده به گونه‌ای که برخی محافل منطقه‌ای نگران آن شده‌اند که حوثی‌ها این نرمش عربستان را نشانه ضعف تلقی کنند و وسوسه شوند تا با بیشتر کردن مطالبات خود در تلاش باشند شرایط خود را تحمیل کند. اگرچه مذاکرات هنوز به راه‌حل سیاسی منجر نشده، اما میدان آرام است. شایان ذکر است نفس مذاکره و معاملات علنی و مستقیم عربستان با انصارالله به منزله به رسمیت شناختن آنهاست و در یک روند کلی عربستان در راستای سیاست بن سلمان تحت عنوان «فرصت برای صلح» در صدد به صفر رساندن مشکلات خود در سیاست خارجی منطقه‌ای است و از جمله مذاکرات صنعا نیز پیشرفت مهمی در این ارتباط بوده است. در این میان متضرر واقعی دولت در تبعید یمن است که در چارچوب نیروهای ائتلاف عمل می‌کرد، آنان هشدار می‌دهند که احتمال تکرار سناریوی افغانستان وجود دارد. در یک برآورد کلی به نظر نمی‌رسد این نگرانی آنها بی‌راه باشد، به‌ویژه آنکه غرب نیز علائم مثبتی را برای چنین سناریویی نشان داده است. همان‌گونه که غرب با طالبان بدون آنکه این گروه را به رسمیت بشناسد کنار آمد و حکمرانی افغانستان را به آنان سپرد، انصارالله هم ممکن است بدون آنکه غرب و عربستان آنان را به‌عنوان یک دولت به رسمیت بشناسد، با حکومت آنان در یمن موافقت کنند. آینده مذاکرات نشان خواهد داد تا چه میزان تحقق چنین سناریویی محتمل خواهد بود. شاید این بهایی باشد که عربستان باید به جمهوری اسلامی ایران پرداخت کند، همان‌گونه که طالبان به‌عنوان یک جریان سلفی در کنار مرز ایران حاکم شده است. عربستان با یمن حدود ۱۸۰۰ کیلومتر مرز دارد، منطقه‌ای بیابانی، خشک و رملی و تقریباً خالی از سکنه که به نظر نمی‌رسد عربستان قادر به کنترل آن باشد، به‌ویژه آنکه عربستان اکنون بیش از گذشته به توسعه اقتصادی داخلی می‌اندیشد و طرح‌های بلندپروازانه‌ای را در دست اجرا دارد. با توجه به سیستم جاری این کشور بعید است عربستان تمایلی به تداوم تنش با یمن داشته باشد. در هر صورت چنین می‌نماید که مذاکرات طولانی، پیچیده و سختی بر سر راه انصارالله قرار داشته باشد و در این فرآیند، پایداری آنان در حفظ دستاوردهای مقاومت بسیار تعیین‌کننده خواهد بود.